



Sygn. akt I UK 252/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 7 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania W. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 stycznia 2011 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 19 stycznia 2010 r.,

1) oddala skargę,

2) przyznaje adwokatowi M. S. od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnego kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) podwyższoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 3 października 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy W. Z. przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z uwagi na brak niezdolności do pracy wnioskodawcy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 13 października 1979 r.

Wnioskodawca odwołał się od powyższej decyzji.

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2009 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, na stałe, począwszy od daty złożenia wniosku.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. Z. w 1979 r. uległ wypadkowi przy pracy, doznając urazu twarzoczaszki. W związku z wypadkiem przy pracy pobierał świadczenie rentowe w latach 1985 – 1990. Po osiągnięciu wieku emerytalnego – od 2 grudnia 1999 r. uzyskał prawo do emerytury. Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłego lekarza neurologa ustalił, że w dalszym ciągu obecne są u wnioskodawcy następstwa urazów, jakich doznał podczas pracy zawodowej na skutek wypadków z 1979 r. i z 1983 r., w konsekwencji wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, a niezdolność ta ma charakter trwały.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją organ rentowy.

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2010 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sąd drugiej instancji uznał, że opinia biegłego neurologa nie może stanowić podstawy ustalenia spornego faktu sprawy, biegły ograniczył się bowiem do sformułowania ogólnego wniosku o dalszym trwaniu u wnioskodawcy skutków doznanych wypadków przy pracy, niczego w tym zakresie nie wyjaśniając i nie uzasadniając. W związku z tym Sąd Apelacyjny uzupełniając postępowanie dowodowe przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy neurochirurga i chirurga ortopedy oraz dowód z akt sprawy Sądu Okręgowego o sygn. akt VII .../03, a w szczególności z zawartych w tych aktach opinii biegłych lekarzy sądowych. Biegli neurochirurg i chirurg - ortopeda stwierdzili u wnioskodawcy stan po urazie głowy w

1979 r. z następowym niedowładem nerwu odwodzącego bez znaczenia dla oceny niezdolności do pracy; stan po urazie przeciążeniowym kręgosłupa - bez uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego, korzeni rdzeniowych. Biegli ocenili, że wnioskodawca nie jest osobą niezdolną do pracy w związku z wypadkami przy pracy z 1979 r. (uraz okolicy oka prawego) i z 1983 r. (uraz przeciążeniowy kręgosłupa). Stwierdzone zostały objawy uogólnionego zniedołężnienia będącego następstwem uogólnionych zmian zwyrodnieniowych w narządzie ruchu, ale w stopniu umożliwiającym całkowitą samodzielność psycho - ruchową. Przebyty przez wnioskodawcę w 1979 r. uraz z obrażeniami w zakresie głowy i okolicy prawego oka wywołał dysfunkcje mięśnia bocznego oka, niepełne odwodzenie oka prawego i klinicznie podwójne widzenie. Obrażenia te nigdy nie zostały poddane analizie za pomocą badań obrazowych (TK i MRI), po wypadku wnioskodawca podjął pracę, nigdy nie pracował z (i aktualnie też nie posługuje się) ortezą zamykającą oko celem eliminacji podwójnego widzenia. W ocenie biegłych następstwo tego wypadku należy uznać za mało istotne i nie powodujące niezdolności do pracy. Uraz kręgosłupa wnioskodawcy, który spowodował zespół bólowy i okresową niezdolność do pracy, nie był nigdy leczony specjalistycznie, nie wykonano żadnych badań obrazowych kanału kręgowego. Na wykonanych zdjęciach rtg uwidoczniło zmiany zwyrodnieniowe bez cech złamań czy destabilizacji. Aktualny stan neuroortopedyczny w odniesieniu do przebytego urazu nie spełnia kryteriów „przetrwałej powypadkowej niezdolności do pracy”.

Sąd Apelacyjny podzielił powyższą opinię biegłych uznając, że została wydana przez lekarzy o specjalności adekwatnej dla dokonania oceny stanu zdrowia wnioskodawcy. Opinię uzasadniono w sposób rzetelny i wnikliwy, z wyczerpującym odniesieniem się do wszystkich spornych kwestii. Wnioski końcowe opinii zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i stanowczy, brak jest w tym zakresie jakichkolwiek niejasności, czy też sprzeczności. W ocenie Sądu Apelacyjnego opinia biegłych neurochirurga i chirurga - ortopedy jednoznacznie wyjaśnia kwestię stanu zdrowia wnioskodawcy. Biegli w sposób logiczny, rzeczowy i przekonujący przedstawili występujące u W. Z. schorzenia oraz wyjaśnili pochodzenie tych schorzeń. Sąd drugiej instancji przywiązał istotne znaczenie do materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie o sygn. VII U .../03, która była

prowadzona przed Sądem Okręgowym. Postępowanie to zostało zainicjowane odwołaniem W. Z. od decyzji organu rentowego z dnia 6 października 2003 r. odmawiającej mu przyznania świadczenia rentowego w związku z wypadkiem przy pracy. Wyrokiem z dnia 22 września 2004 r., VII U .../03, odwołanie W. Z. zostało oddalone, a wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2006 r., III AUa .../04, Sąd Apelacyjny oddalił także apelację wnioskodawcy. Zaskarżona przez W. Z. decyzja organu rentowego była poprzedzona badaniem przez lekarza orzecznika ZUS w dniu 29 września 2003 r., a w toku postępowania przed Sądem Okręgowym, W. Z. był dwukrotnie badany przez biegłych. Biegły neurochirurg po przeprowadzeniu badania uznał wnioskodawcę za osobę całkowicie i trwale niezdolną do pracy, stwierdzając jednocześnie, że podstawą tej niezdolności jest choroba zwyrodnieniowa, która nie ma żadnego związku z wypadkiem przy pracy. Biegły reumatolog sformułował identyczne wnioski, podkreślając, że choroba zwyrodnieniowa stawów biodrowych i kręgosłupa nie jest wynikiem wypadku przy pracy. Zdaniem Sądu drugiej instancji materiał dowodowy zgromadzony w sprawie sygn. akt VII U .../03 przemawia przeciwko istnieniu u W. Z. niezdolności do pracy mającej związek z doznanymi przez niego wypadkami przy pracy. Prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 kwietnia 2006 r., III AUa .../04, stosownie do art. 366 k.p.c., objęty jest powagą rzeczy osądzonej.

Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawca nie jest osobą niezdolną do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Wobec tego nie spełnia on przesłanek, od których zależy uzyskanie prawa do świadczenia rentowego w związku z wypadkiem przy pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w całości zaskarżył skargą kasacyjną wnioskodawca. Skargę oparto na podstawie procesowej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) i zarzucono naruszenie art. 286 k.p.c. przez brak weryfikacji treści opinii biegłego sądowego wydanej w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, której wnioski były odmienne od wniosków opinii biegłych powołanych przez Sąd drugiej instancji. Taka rozbieżność w opiniach biegłych – w ocenie skarżącego – powinna zostać wyjaśniona przez biegłego wydającego opinię w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w sytuacji, gdy Sąd drugiej instancji dopuścił dowód, który nasuwa wątpliwości co do wniosków wynikających z opinii biegłego przeprowadzonej przed Sądem pierwszej instancji, to wątpliwości te powinny zostać usunięte (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 1999 r., II UKN 590/98 – OSNP 2000/12/484; z dnia 30 listopada 1999 r., II UKN 220/99 – OSNP 2001/6/204). Według skarżącego Sąd drugiej instancji zaniechał wyjaśnienia wątpliwości co do treści opinii biegłego neurologa, badającego wnioskodawcę w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, nie zażądał bowiem ustnego wyjaśnienia tej opinii bądź dodatkowej opinii przez tego biegłego. Pomimo zaistnienia zasadniczych rozbieżności pomiędzy wydanymi opiniami, Sąd Apelacyjny nie dokonał weryfikacji żadnej z opinii w trybie art. 286 k.p.c., opierając się na wnioskach jednej z opinii, a negując wnioski opinii wcześniejszej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Bezzasadnie zarzucono w skardze niezweryfikowanie opinii biegłego neurologa. Wbrew temu zarzutowi z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że ze względu na zauważone wady tej opinii Sąd drugiej instancji zażądał dodatkowej opinii od dwóch innych biegłych lekarzy specjalistów w zakresie spornych problemów dotyczących stanu zdrowia wnioskodawcy. Wyniki postępowania dowodowego z opinii biegłych przed Sądem drugiej instancji znalazły dodatkowe i jak to Sąd ocenił jednoznaczne potwierdzenie także w świetle poprzednio przegranego przez wnioskodawcę procesu w sprawie o rentę z tytułu wypadku przy pracy. Prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 kwietnia 2006 r., III AUa .../04 – oparty także na podstawie opinii biegłych lekarzy – stwierdzał brak związku przyczynowego między ówczesnym stanem zdrowia wnioskodawcy a wypadkiem przy pracy. Wyrokiem tym Sąd drugiej instancji uznał się związanym według znaczenia powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c.

Żadna z powyższych przesłanek zaskarżonego wyroku, w szczególności dotyczących zakresu i wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu drugoinstancyjnym a także znaczenia prawomocnie zakończonego wcześniej postępowania sądowego, nie zostały objęte zarzutami skargi kasacyjnej. Ustalenia tego dotyczące nie mogły być zatem przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398¹³ § 1 i § 2 k.p.c.).

Opinia biegłego neurologa wydana w postępowaniu pierwszoinstancyjnym – wbrew zarzutowi skargi – została zatem bardzo dokładnie skonfrontowana z całym zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z dowodami przeprowadzonymi w postępowaniu drugoinstancyjnym. Nie jest w tej sytuacji uzasadniony zarzut skarżącego jakoby Sąd drugiej instancji nie wyjaśnił wątpliwości dotyczących opinii biegłego z zakresu neurologii. Jest akurat przeciwnie niż to twierdzi autor skargi. Wobec istotnych zastrzeżeń do opinii biegłego neurologa Sąd mógł na podstawie art. 286 k.p.c. zażądać dodatkowej opinii innych biegłych. Doszło w ten sposób do wyboru jednego z przewidzianych w art. 286 k.p.c. środków usuwania wątpliwości dotyczących opinii biegłego złożonej na piśmie, Sąd w pierwszym rzędzie zdecydował o tym, że nie będzie żądał ustnego wyjaśnienia pisemnej opinii biegłego neurologa (zdanie pierwsze art. 286 k.p.c.), ale niejako w miejsce tej budzącej wątpliwości opinii, zażądał dodatkowej opinii dwóch innych biegłych lekarzy o specjalnościach bardziej odpowiednich do spornego problemu. Poprawność takiej decyzji Sądu w świetle reguł postępowania określonych w art. 286 k.p.c. nie została w skardze kasacyjnej zasadnie zakwestionowana, wobec – jak to wyżej przedstawiono – jednoznacznych wyników konfrontacji opinii biegłego neurologa z opiniami innych biegłych, także biegłych z poprzednio już zakończonego prawomocnie postępowania. Rozpoznając tę kwestię, na ile zasadna była decyzja Sądu o nieżądaniu od biegłego neurologa ustnego wyjaśnienia jego opinii Sąd Najwyższy miał na uwadze także to, że opinia ta pozostaje w oczywistej sprzeczności z wynikami poprzednio przeprowadzonego między tymi samymi stronami procesu zakończonego prawomocnym wyrokiem, którym Sąd był związany. Wprawdzie wyrok ten – z dnia 5 kwietnia 2006 r. – nie dotyczył sytuacji z okresu późniejszego, jednakże w sprawie nie zostały ujawnione żadne nowe okoliczności i na takie nowe okoliczności nie powołuje się skarżący,

które – gdyby wystąpiły – to dopiero wtedy stworzyłaby się podstawa do rozpoznania skutków wypadku przy pracy dla wnioskodawcy pomimo prawomocnego przesądzenia o braku związku między wypadkiem z stanem zdrowia wnioskodawcy.

W konkretnych okolicznościach sprawy nie budzi zastrzeżeń decyzja Sądu drugiej instancji o niecelowości uzyskania wyjaśnień biegłego neurologa w odniesieniu do opinii nowych biegłych i innych dowodów zebranych w sprawie.

Z powyższych przyczyn wobec bezzasadności podstawy skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z art. 398¹⁴ k.p.c.